

KISIM D.08

MİLİTARİZMİN SEBEP VE ETKİLERİ NELERDİR?

D.08.1 Soğuk Savaşın Açık Bir Şekilde Sona Ermesiyle Militarizm Değişecek midir?

Kapitalist militarizmin başlıca iki sebebi vardır. Birincisi, iç düşmanı --nüfusun ezilen ve sömürülen kesimlerini-- kontrol altında tutmak gereği. İkincisi, emperyalizm hakkındaki kısımda belirtildiği gibi, yönetici sınıfın saldırgan ve yayılmacı bir dış politika izlemesi için güçlü bir orduya olan gereksinimi. En gelişmiş kapitalist ulusların çoğu açısından, bu tür bir dış politika ekonomik kuvvetlerden ötürü giderek daha önemli hale gelmektedir --yani piyasayı devamlı olarak dışarıya doğru genişletmek suretiyle malları için çıkış yerleri bulmak ve sistemin çökmesini engellemek için. Sermayenin bu dışarıya doğru yayılması ve [sermayenin kendi] arasındaki rekabeti, [sermayenin] çıkarlarını (özellikle de başka ülkelerde yatırılan [sermayenin]) korumak ve dünya piyasasının ekonomik cangalında fazladan bir nüfuz edinmek için askeri kuvvete ihtiyaç duyar.

Kapitalist militarizm keza birçok başka amaca da hizmet eder ve bir takım etkileri vardır. Birincisi, askeri üretimin azami genişlemesinden doğrudan çıkarı olan, silahların üretiminden veya silahla ilgili ürünlerle uğraşan ("savunma" ihalecileri), özellikle desteklenen bir şirketler grubunun gelişmesini sağlar. Bu grup özellikle zengin olduğu için, istediği devlet müdahalesi biçimini [şekillendirmesi] ve saldırgan dış politikalar izlemesi için hükümet üzerinde büyük bir baskı oluşturur.

Devlet ile Büyük İşalemi arasındaki bu "özel ilişki", sıradan vatandaşların endüstriyel Araştırma & Geliştirme [harcamalarını] karşılamasını mümkün kılan avantajına sahiptir. Vergi yükümlülükleri üzerinden sağlanan hükümet sübvansiyonları, bu şirketlerin araştırma & geliştirme faaliyetlerinin finanse edilmesinin önemli bir yoludur --bu sıklıkla, tüketici mallarında (örn. bilgisayarlar) olduğu gibi büyük ticari potansiyellere sahip "yan-ürünler" ortaya çıkarır. Tüm kârların, bu kârları mümkün kılan AR&GE'yi finanse eden kamu tarafından paylaşılacak yerine, savunma ihalecilerine ve onlardan patentli teknolojiler satın alan ticari şirketlere gittiğini söylemeye dahi gerek yok.

Askeri harcamaların ABD ekonomisindeki büyüklüğü, ve [ekonomi] üzerindeki etkisini göstermek için biraz ayrıntıya girmek gerekmektedir:

"1945'ten beridir ... yatırım ve istihdam sağlayan yeni sanayiler kıvılcımlanmaktadır. ... Bunların çoğunda, temel araştırma ve teknolojik ilerleme genişleyen askeri harcamalarla yakından ilintili olmuştur. 1950'lerin ana icadı, yılda üretimi yüzde 15 artan elektronik [sanayisi] olmuştur. Bu, federal hükümetin askeri-kullanımlı amaçlarla araştırma & geliştirme (AR&GE) dolarlarının çoğunu sağlamasıyla birlikte, iş yeri otomasyonunda kritik bir önem kazanmıştı. Kızılötesi aletler, basınç ve sıcaklık ölçme teçhizatı, tıbbi elektronik aletler, ve termoelektrik enerji dönüşümü, tüm bunlar askeri AR&GE'den faydalanmıştır. 1960'lara gelindiğinde, doğrudan ve dolaylı askeri [içerikli] talepler elektronik sanayisinin üretimin yüzde 70 kadarını oluşturmaktaydı. Elektronik ile 1950'lerin ikinci büyüyen sanayisi olan hava taşıtları [sanayisi] arasında geri beslemeler de gelişmiştir. 1960'a gelindiğinde, ... yatırım harcamaları 1947-49 düzeyinden 5.3 kadar daha büyüktü, ve üretimin yüzde 90'dan fazlası askeriye gidiyordu. Sentetikler (plastikler ve fiberler [elyaflar]) [sanayisi], gelişimini büyük ölçüde askeriye-ilişkili projelere borçlu olan bir başka büyüyen sanayidir. 1950'ler ve 1960'lar boyunca, uzay dahil olmak üzere toplam kamu ve özel kesim askeriye-ilişkili AR&GE [harcamaları], tüm AR&GE harcamalarının yüzde 40-50'sini, ve federal hükümetin payının en azından % 85'ini oluşturuyordu." (Richard B. Du Boff, *Accumulation and Power*, s. 103-4)

Yalnızca bu kadar da değil, hükümetin otoyol yapımına yaptığı harcamalar da keza (önceleri savunma kaygılarıyla gerekçelendirilmişti) özel kesim sermayesine büyük bir itki sağlamıştı (ve süreç içerisinde, Amerika'yı tamamen otomobil ve petrol şirketleri için uygun bir araziye dönüştürmüştür). 1944, 1956 ve 1968 Federal Otoban Yasası'nın toplam etkisi "*paranın kongre kredi onaylama kurulundan geçmesine gerek olmaksızın 70 milyar \$'ın eyaletler arası [yollara] harcanmasına olanak tanımıştı.*" 1956 Yasası, "*aslında, G{eneral} M{otors}'un başkanı Alfred P. Sloan'ın benzin ve diğer motorlu taşıtlarla ilgili tüketim vergilerini otoban inşaatına aktarmayı [öneren] 1932 yılı Ulusal Otoban Kullanıcıları Konferansı stratejisinin yasaya dökülmesinden başka bir şey değildi.*" GM yine Amerika genelinde kamusal ulaşım şirketlerini illegal bir şekilde satın alarak ve ardından da fiilen tasfiye ederek, özel otomobil sahipliğine karşı rekabeti azaltmıştır. Bu devlet müdahalesinin net etkisi, 1936-66 itibariyle, "*her altı işletmeden birisinin motorlu taşıtların üretimi, dağıtımı, hizmetleri, ve kullanımına doğrudan bağlı olması olmuştur.*" Bu sürecin etkisi hala bugün bile oldukça belirgindir --hem ekolojik tahribat anlamında, hem de otomobil ve petrol şirketlerinin Fortune 500 listesinin en üst 20 sırasına hala hakim olmaları olgusu anlamında. (Op. Cit., s. 102)

Askeri Keynezyenizm olarak adlandırılabilir bu sistemin toplumsal-temelli devlet müdahalesine göre üç avantajı bulunmaktadır. Birincisi, toplumsal programların aksine, askeri müdahale, sistem tarafından marjinalleştirilmiş olmaya devam edecek, emek piyasasının disiplinine katlanacak ve işsizlik korkusunu hissedecek olan çoğunluğun durumunu (ve dolayısıyla umutlarını da) iyileştirmez. İkincisi, --"serbest piyasa"nın erdemleri şarkısını söylerken-- çoğunluğun piyasa güçlerine tabi olmasını, bir azınlığın ise bu kaderden kaçınmasını sağlayarak, adeta zenginler için bir refah [devleti] gibi hareket eder. Ve üçüncüsü, özel kesim sermayesi ile rekabet etmez.

Militarizm ile emperyalizm arasındaki bağlantıdan ötürü, II. Dünya Savaşı'nın ardından Amerika'nın aynı zamanda hem dünyanın önde gelen askeri devleti hem de dünyanın önde gelen ekonomik gücü olması; ve hükümet, işlemleri ve askeri güçler arasında güçlü bağlar gelişmesi gayet doğaldır. Amerikan "askeri kampanyaları" aşağıda ayrıntılarıyla anlatılmaktadır, ancak bu tespitler diğer "ileri" kapitalist devletler için de geçerlidir.

Başkan Eisenhower, veda konuşmasında, "*askeri-endüstriyel kompleks*"in bireysel özgürlükler ile demokratik süreçlere karşı sergilediği tehlike konusunda uyarılarda bulunuyordu. Yalnızca işlemleri için iyi olmasından ötürü, bunun ekonomiyi sürekli bir savaşa-hazır olma durumunda tutabileceğini belirtiyordu. Bu, II. Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonra, askeriye'nin büyüdüğünü ve bütün Amerikan ekonomisinin şekli üzerinde belirleyici hale geldiğini, ve ABD kapitalizminin aslında bir askeri kapitalizm haline geldiğini söyleyen sosyolog C. Wright Mills'in (*Power Elite*, 1956) daha önce yaptığı uyarıları aklı getirmektedir. Tüm ABD askeri görevlilerinin savaş-sonrası askeri-endüstriyel işbirliği atmosferi içerisinde yetiştiği ve açıkça bunu sürdürmek üzere eğitildiği düşünüldüğünde, Mills'in yazdığı zamandan bugüne durum pek de değişmemiştir. Yani, ABD savunma bütçesindeki son kesintilere rağmen, devasa silahlanma sanayisi ile savunma ihalecilerinin en güçlü siyasi varlıkları teşkil ettiği Amerikan kapitalizmi, bir askeri kapitalizm olmaya devam etmektedir.

D.08.1 SOĞUK SAVAŞIN AÇIK BİR ŞEKİLDE SONA ERMESİYLE MİLİTARİZM DEĞİŞECEK MİDİR?

Birçok politikacı, "*barış getirisi*"nin elde tutulduğunu iddia ederek böyle düşünüyor gözüküyordu. Ancak Amerikalılar Körfez Savaşı'nın ardından bunu bir daha işitemediler. Bir kısım yağın

[fazlalığın] savunma bütçesinden kesildiği doğru olmakla beraber, hem ekonomik hem de siyasi baskılar, küresel savaşa-hazır olma halinin ve öngörülebilir bir gelecek için giderek daha ileri silah sistemlerinin üretiminin sürdürülmesi [yoluyla], temel askeri-endüstriyel kompleksin dokunulmaksızın kalmasını sağladı.

Dünyaya ekonomik olarak hakim olmak giderek daha fazla sorunlu bir hale geldiği için, Amerika süper-güç konumunu büyük ölçüde askeri üstünlüğü sayesinde sürdürmektedir. Bu nedenle, ABD gönüllü bir şekilde bu üstünlükten feragat edecek gibi gözükmemektedir --özellikle de ekonomik üstünlüğü tekrar elle geçirme ümidi, diğer ulusları ekonomik ödünler ve imtiyazlar vermeye zorlamaya dayanır gözüküğü için. Bu nedenle, ABD kamuoyu, süregiden ABD askeri varlığının gezegenin her köşesinde gerekli olduğunu gösteren bir propaganda bombardımanına tutulmaktadır.

Örneğin, Körfez Savaşı'nın ardından yayınlanan hükümetin Beyaz Kitabı [*White Paper*, hükümet raporu] taslağı, ABD'nin dünyanın en kuvvetli askeri gücü olma konumunu sürdürmesi gerektiğini ve gelecekteki askeri eylemlerde BM onayı olmaksızın harekete geçilmesinde tereddüt edilmemesi gerektiğini ifade ediyordu. Her ne kadar ertesi yılki seçimin baskısı altındaki Başkan Bush kişisel olarak böyle görüşlere sahip olduğunu reddetse de, döküman hükümetteki güçlü otoriter kuvvetlerin düşüncesini yansıtmaktaydı --bunun gizli Ulusal Güvenlik Talimatları sayesinde kamu politikası haline geldiği düşünülürse (bakınız **Kısım D.9.2** - "Görünmez hükümet" nedir?)

Bu nedenlerden dolayı, köklü ve sürekli bir askeri Amerikan de-militarizasyonu [*demilitarisation*, askerileşmeden arınma] için bahis oynamak akıllıca olmayacaktır. Sovyetlerin Doğu Avrupa'dan çekilmesine yanıt olarak askeri birlik kuvvetinin azaltıldığı doğrudur; ancak --İran Körfezi'nde görüldüğü üzere-- bu kesintilerde aynı zamanda savaşları kazanmak için gerekli olan asker sayısını azaltan otomatikleştirilmiş silah sistemleri gelişiminin de etkisi olmuştur.

Sovyet tehdidinin ortadan kalktığı bugün devasa bir askeri bütçe için herhangi acil bir gereklilik ortada yokken, ABD kırk yıllık militarizm bağımlılığını defetmeyi imkansız bulmaktadır. Noam Chomsky'nin çoğu çalışmasında dikkat çektiği üzere, savunma ihalecileri aracılığıyla kamuyu yüksek teknoloji araştırma & geliştirmesini sübvans etmeye zorlayan "**Pentagon Sistemi**", Almanya ve Japonya gibi diğer "ileri" kapitalist uluslardaki açık endüstriyel planlama politikalarının ABD'deki gizli bir eşdeğeridir. En büyük lobcilerden olan ABD savunma işalemi, bu "şirketler için refah [devleti]"ni kaybetmeyi göze alamaz. Dahası, şirketlerin giderek küçülmesi ve yüksek işsizlik düzeyi, insanları çalışır tutabilmek için savunma sanayisinin sürdürülmesine yönelik güçlü bir baskı üretecektir.

Son zamanlardaki bazı küçük savunma bütçesi kesintilerine rağmen, ABD askeri kapitalizminin talepleri hala insanların gereksinimlerinden önceliklidir. Örneğin, Holly Sklar, Washington, Detroit ve Philadelphia'nın Jamaika ve Kosta Rika'dan daha yüksek bebek ölüm oranlarına, ve Siyah Amerikalıların Nijerya'dan daha yüksek bebek ölüm oranına sahip olduğunu belirtmektedir; ancak ABD hala eğitime askeriyeden daha az, ve askeri bandolara Ulusal Sanatlar Fonu'ndan daha çok kamu fonu ayırmaktadır ("**Brave New World Order**", Cynthia Peters, **Collateral Damage** içerisinde, 1992, s. 3-46). Ancak, siyasetçiler finanse edecek "para olmadığı" için eğitim ve sosyal hizmetlerde kesintiler yapılması gerektiğini söylemeye devam etmektedirler.

Ancak, bu noktadaki en önemli sorun, Sovyetler Birliği'nin çöküşünün Pentagon'u, askeri harcamaları alışıktığı şekilde haklı çıkarmak amacıyla, yeterince tehlikeli ve şeytani bir düşman bulma aciliyetiyle karşı karşıya bırakmasıdır. Saddam Hüseyin geçici olarak yardımcı olmuştu, ancak askeri makinası şu anda ezilmiş olduğu için o eski günlerin savunma bütçelerini

güvenceye almaya yetecek bir tehdit değildir artık. Ancak, ABD hükümetinin İran üzerinde gözü olduğuna ilişkin bazı göstergeler bulunmaktadır.

İran'ı hedeflemeyi tercih etmenin temel noktası Amerikan kamuoyunun hala 1979 rehine rezaletinin, Lübnan bombalamasının, İran-Kontra skandalının, ve diğer hakaretlerin intikamını almayı şiddetle arzulaması; ve bu nedenle bir cezalandırma savaşına destek sağlayabilecek olmasıdır. Bu nedenle, gelecekte İran'ın nükleer tehdidi ve İran'ın eski Sovyet imparatorluğunun Müslüman cumhuriyetleri üzerindeki etkisinin tehlikeleri hakkında bayağı bir şey işitirsek bu hiç de şaşırtıcı olmayacaktır.

Körfez Savaşı'nın ardından, Birleşik Devletler sessiz bir şekilde II. Dünya Savaşı'ndan sonraki Eisenhower yıllarını hatırlatan bir savunma müttefikleri ağı oluşturmaktadır; böylece Amerika artık Arap Dünyası'ndaki rahatsızlıkları denetlemeye çağırabilecektir. Somali'ye birlikler gönderilmesi Amerikalıları böyle bir role hazırlamak olarak gözükmemektedir.

İran'ın yanısıra, Kuzey Kore, Küba ve Libya'daki dostane olmayan rejimler, çeşitli Güney Amerika uluslarındaki komünist gerilla grupları, yeni silah sistemlerinin gelecekteki test zeminleri olarak büyük bir potansiyel taşımaktadırlar. Ve tabii ki, Pentagon'a yüksek savunma harcamalarının sürdürülmesi için daha fazla dayanak sağlayan Haiti ve Bosna'daki askeri yerleşimler de bulunmaktadır. Kısacası, artan militarizm eğilimi, yalnızca daha sağlıklı ve daha etkin bir savaş makinası üretecek olan bugünkü askeri "küçülme"yle sınırlanacak gibi gözükmemektedir.

Çeviri: **Anarşist Bakış**

Kaynak: "[D.8 - What Causes Militarism and What are its Effects?](#)"